

KIJK VANUIT HET STANDPUNT VAN DE MELKKOE

Melkveespecialist en onafhankelijk adviseur Teun Sleurink van DairyTuner werkte begin jaren 90 op een groot Texaans melkveebedrijf en deed veel ervaring op met grotere vee-stapels. Op een studiedag van Boerenbond gaf hij een presentatie rond het thema 'Maximale melkgift tegenover minimale stress'. Hij legt daarbij de focus op management en logistieke optimalisatie en op finetuning van de rantsoenen. – *Luc Van Dijck & Jan Halewyck, landbouwconsulent Boerenbond*

In Nederland startte Teun Sleurink met enkele collega's het adviesbureau Dairy-Tuner. Wereldwijd begeleidt hij melkveebedrijven. Hij ondersteunt dierenartsen op het vlak van voeding en slaat de brug tussen voeding en dierenwelzijn. Onder-tussen heeft hij in heel wat Europese landen en in Amerika veel bedrijven op de goede weg gezet. Sleurink baseert zijn kennis en kunde het liefst op harde cijfers. "Meten is weten, en dat moet je heel au sérieux nemen. Ook als je zaken verandert in het management of in het rantsoen, dan moet je de impact daarvan nauwkeurig meten. We willen meetbaar maken welke stappen we zetten. We weten dat er veel gegevens beschikbaar zijn, maar we moeten die ook nuttig gebruiken."

Wat denkt de koe?

"Je moet op een andere manier naar je bedrijf kijken", aldus Teun Sleurink. "Kijk vanuit het standpunt van de koe hoe de

dieren zich gedragen. Weet goed waar je naartoe wil met je bedrijf. Alles draait rond het rantsoen, het management en het stalmilieu. Als het niet 100% loopt zoals het zou moeten, dan mis je heel wat melk. "Wat het rantsoen betreft, baseert Sleurink zich vooral op onderzoek aan de Cornell Universiteit (VS). Daar is een uitgekiend systeem ontwikkeld aangaande de synergie tussen ter beschikking komende energie en eiwitten in het rantsoen en waar en wanneer in de vertering deze vrijkomen en kunnen gecombineerd worden tot opneembare en benutbare producten. Om een uitgebalanceerd rantsoen te kunnen samenstellen, is een weegsysteem op de voedermengwagen onontbeerlijk. De voederefficiëntie is een belangrijke parameter. Een van de meest bepalende factoren om tot een goede voederefficiëntie te komen, is het gemiddeld aantal dagen in lactatie. Dat is bij voorkeur rond 160-165 dagen, misschien 175 als je echt werkt met een scherpe

vervanging. Alleen dan blijven de meeste koeien in de zone waar ze een hoge voederefficiëntie kunnen bereiken en heb je amper of geen eindelactatiekoeien. Hiervoor is een supervruchtbaarheid en -opvolging nodig, samen met een uitgekiend transitie management (droogzetten, droogstaan, afkalven, opstarten).

TMR-rantsoen

De precieze samenstelling van het TMR-rantsoen en de correcte opname zijn andere sleutels voor het management. Sleurink is geen voorstander van een krachtvoerautomaat. Om zijn gelijk te bewijzen, toont hij een filmpje waarin een bazige koe tot 16 keer toe een stalgenote uit de krachtvoerautomaat duwt en trapt om haar krachtvoer op te vreten. "Krachtvoerautomaten zijn een georganiseerde vorm van stress voor koeien in groep. De hoogste in rang gaan lopen met de beste brokken, dieren van lage rang moeten het stellen met de restjes of

wachten." Een optimaal gevoederde groep gelijk gevoederde koeien bereik je door een zeer goed gemengd rantsoen, waarbij elke hap evenveel voederwaarde heeft. Dan weten de koeien ook dat ze niet moeten drummen om als eerste de beste brokken te kunnen uitzoeken. Als koeien niet kunnen selecteren, dan staan ze ook minder lang aan het voederhek. Zorg voor genoeg plaatsen aan het voederhek. Dat houdt de koeien rustig omdat ze weten dat ze niet moeten drummen om als eerste aan de bak te komen. De ruimte aan het voederhek moet minimum 70 cm per dier zijn.

Het stalmanagement speelt een grote rol in het welbehagen van de koeien. Zorg voor een goed geventileerde stal. De indeling van grotere veestapels in groepen is aangewezen om de hiërarchie in de groep te organiseren. Voorzie voldoende doorsteken. De doorgangen moeten breed genoeg en vrij zijn. Drinkwater moet ruim beschikbaar zijn. Hang de drinkbakken laag genoeg. Koeien drinken van nature laag bij de grond; aan een te hoge drinkbak kan de koe niet op natuurlijke wijze drinken.

Tijdsbesteding veehouder

Timemanagement is belangrijk voor de veehouder. Die moet al het werk op tijd kunnen afwerken. Volgens Sleurink scheelt het een slok op een borrel wanneer alle koeien kunnen worden vastgezet en al het werk zoals insemineren en behandelen meteen kan uitgevoerd worden aan het voederhek. De veehouder kan veel koeien op korte tijd behandelen en hij hoeft geen separatuimte schoon te maken. De opvolging van de vruchtbaarheid moet volgens vaste protocollen georganiseerd worden. Drachtigheidscontroles, inseminaties en vaccinaties moeten direct ingegeven worden in het managementprogramma.

Stress

Een koe is gebaat bij een stabiele groep. Verandering van groep geeft stress omdat het dier zijn plaats moet vinden in de nieuwe groep. Dat is ook het geval bij droogstaande koeien. Als je elke week een paar koeien droogzet en die in één of twee groepen droogstaande koeien zet, dan moeten die dieren telkens hun plaats zoeken in de rangorde van die groep. Dat geeft telkens een stresspiek en strijd. Zet je enkele koeien in een groep samen tijdens hun hele droogstandstraject (van droogzetten tot gekalfd zijn), dan heb je in het hele traject enkel bij het begin die

stress. Een alternatief voor bedrijven waar de droge koeien maar in één groep kunnen zitten, is het just-in-timeprincipe: alle koeien in één groep laten en de kalvende koe maar net voor de kalving in een aparte box zetten.

Tijdschema van de koe respecteren

Ook de koe heeft baat bij timemanagement. "Kijk eens hoe lang je koeien liggen, eten, drinken, rechtstaan in de box, rechtstaan in de gang ... Een onder-

.....
Een uur langer in de ligbox betekent anderhalve liter melk extra.

een koe terug in de stal zijn. Houd de stal koel en sluit koeien niet te lang op. "Een uur langer in de ligbox betekent anderhalve liter melk meer." Om dat te bereiken mag de koe geen uren verliezen omdat de circulatie in de stal niet ideaal is, omdat ze wacht op vrije doorgang van een dominant dier, omdat ze langer dan één uur per melkbeurt in de wachtruimte moet staan of omdat ze wacht op een vrije plaats aan het voederhek om te gaan vreten ... Een koe is ook een vluchtdier en moet zich in alle omstandigheden en op alle momenten veilig voelen ... en weten dat ze kan wegrennen als het nodig is. Met andere woorden, koeien houden niet van vlakke vloeren en doodlopende of smalle gangen. Koeien houden van regelmaat. Zet de koeien na het melken gedurende 15 tot 20 minuten vast en

Een koe is gebaat bij een stabiele groep. Verandering van groep geeft stress omdat het dier zijn plaats moet vinden in de nieuwe groep.

zoek in 17 stallen in de VS (Wisconsin) gaf volgend resultaat: ligtijd in ligbox: 11,3 uur, staan in de ligbox: 2,9 uur, staan in de looppas: 2,4 uur, drinken: 0,4 uur, eten: 4,4 uur, melktijd: 2,6 uur, hoe vaak gaat de koe liggen: 7,2 keer. Een koe moet maximale tijd in de ligbox kunnen doorbrengen."

Het streefcijfer in de VS is 13,5 uur ligtijd in de ligbox en 2 uur staan in de ligbox. Korte wachttijden bij het melken moeten het streefdoel zijn. In 45 minuten moet

voorzie altijd vers voer na het melken. 45 minuten na het melken moeten alle koeien neerliggen en rusten in de ligbox. De conclusie was mooi verwoord: een koe die goed verzorgd wordt en die zich in goede conditie en gezondheid bevindt, die belooft de veehouder met meer melk. Zo simpel is dat. ■